OM LAPPLANDS ALPINA ICHNEUMONIDFAUNA

AF

A. ROMAN.

Den högre floran och faunan i Europas bergstrakter är ganska noggrannt studerad både i systematiskt och biologiskt afseende, men för de lägre formerna vänta ännu de flesta frågor på sin lösning. Till dessa lägre former höra äfven steklarna, som visserligen äro de högst stående insekterna, men likväl ej förmått väcka det entomologiska intresset i samma grad som de större och praktfullare fjärilarna och skalbaggarna. Att äfven dessa djur ha att erbjuda en speciellt alpin fauna är kanske ej så allmänt kändt och torde därför förtjäna någon uppmärksamhet. Min kännedom om saken har förvärfvats under uppehåll i två skilda lappska fjällområden, nämligen trakten mellan Torneträsk och Riksgränsens järnvägsstation (sommaren 1903) och södra delen af Sarjekfjällen i Lule lappmark (hösten 1904). Den förra resan skedde med understöd af Vetenskapsakademien och med hufvudkvarter i den nya naturvetenskapliga stationen vid Vassijaure, den senare bekostades af docenten d:r Axel Hamberg och utgjorde ett led i hans mångåriga Sarjekforskningar. Till alla som understödt mig framföres härmed mitt vördsamma tack.

Innan jag ingår på det egentliga ämnet, torde det vara skäl klargöra, hvar gränsen för det alpina området bör dragas i våra fjälltrakter. Som bekant går barrskogen hos oss ej

vidare högt i fjällen, utan ersättes snart (vid Torneträsk på c. 350 m. höjd öfver hafvet) af björkskog, hvilket bälte efter en ringa vertikal mäktighet (i medeltal ungefär 100 m.) bildar trädgränsen och uppåt fortsättes af en zon med videsnår. Videzonen är ännu smalare än björkskogen och efterträdes af fjällheden, hvars nedliggande, till största delen risiga växtlighet uppåt glesnar för att slutligen kvarlämna bara marken i form af en ödslig, äfven på sommaren snöfläckad stenöken. Det är klart, att denna växttäckets sortering skall ha djupgående verkningar på insektlifvet, som ju i allmänhet redan i första hand beror på floran. I Lappland ställa sig förhållandena något olika mot i de sydligare bergstrakterna, i det den höga breddgraden åstadkommer ett närmande till arktiska förhållanden. Detta märkes särskildt i björkskogens utbredning, som här kan vara betydlig (t. ex. kring så godt som hela Torneträsk), medan den i Jämtland och Härjedalen blott bildar en smal ring omkring hvar bergstopp. — Af de nämnda vegetationsbältena är det blott björkregionen, hvars tillhörighet till det alpina området kan diskuteras. Botaniskt är den ett mellanting (*regio subalpina* WAHLENBERG), men entomologiskt synes den mig böra räknas som alpin, dels emedan faunan blir betydligt förändrad genom frånvaron af tall och gran, dels emedan hon ofvanför trädgränsen med få undantag blott är ett fattigt extrakt af björkfaunan. Undantagen utgöras, så vidt jag vet, af några fjärilar samt åtminstone en humla (*Bombus hyperboreus* SCHH.), hvilka sällan eller aldrig komma nedanför trädgränsen. Gränsen för det i entomologiskt afseende alpina området i Skandinavien och länder med liknande skogsgräns (Island, Sydgrönland) synes mig alltså böra dragas i öfre barrskogsgränsen. Nedanför denna gräns sträcker sig det boreala skogsområdet.

Ordningen *Hymenoptera* omfattar till största delen värme- och ljusälskande former. De olika afdelningarna förhålla sig dock olika. Mest värmeälskande äro gaddsteklarna, som därför på alpint område äro ytterst fåtaliga, i Lappland blott 10—12 arter humlor. Med gaddsteklarna öfverensstämma i värmebehof de flesta braconider, parasitsteklar närbesläktade med ichneumoniderna. Isynnerhet afdelningen *Cyclostomi* utmär-

ker sig i detta fall och synes i våra fjäll saknas, åtminstone enligt min erfarenhet. Däremot torde afdelningen *Exodontes*, små former med vanligen tjockt hufvud och alltid korta, mot ändan bredare käkar, som ej nå hvarandra, hafva sitt utbredningscentrum förlagdt till kallare klimat och äro därför de i fjälltrakter talrikaste braconiderna. De parasitera alla på *Diptera* och förekomma mest i bottenvegetationen på fjällängarna. Öfriga alpina braconider äro fåtaliga och tillhöra clidostomernas och aphidiinernas afdelningar; alla äro af ringa storlek. — Bäst tillpassade för Lapplands kallfuktiga klimat är underordningen *Phytophaga* och af parasitsteklarna familjen *Ichneumonidæ*. De förra, växtsteklarna, representeras i fjällen hufvudsakligen af gruppen *Nematides*, som förekommer i betydligt artantal och nästan utan undantag lefver på de många videarterna. I själfva verket äro *Salix*-arter och nematider så intimt förbundna med hvarandra, att man funnit de senare så långt upp mot nordpolen som öfverhufvud taget videbuskar påträffats. Belysande är äfven, att det antarktiska området, som synes sakna *Salices*, äfven är totalt utan växtsteklar. Om våren, då videna blomma, kläckas äfven de öfver vintern förpuppade växtsteklarna och bilda en mycket stor del af hängenas besökare, såsom jag hade tillfälle att öfvertyga mig om våren (d. v. s. midsommaren) 1903 i trakten kring Vassijaure-stationen. Detta område är under den öfriga delen af sommaren mycket insektfattigt på grund af den enformiga vegetationen (videsnår, *Empetrum*-hed och starrkärr), men under videnas blomningstid finner man sådana mängder af växtsteklar, att det förefaller oförklarligt, hvarifrån alla komma, ända tills man kommit underfund med, att deras kokonger funnits gömda i allehanda skrymslen i marken.

Växtsteklarna och förnämligast nematiderna afgifva den stora hufvudmassan af värdinsekter åt de alpina ichneumoniderna, som följaktligen förekomma lika långt upp i den arktiska reregionen som de förra. Det är i synnerhet tryphonidernas underfamilj som så godt som uteslutande lefver på nematidernas bekostnad; af ichneumonidernas öfriga underfamiljer begagnas i stor utsträckning *Diptera* som värdar. — Rikast gestaltar

sig den alpina insektfaunan i björkregionen, där skydd finnes för den kalla och uttorkande blåsten, och därför en rik undervegetation af viden och storväxta, saftiga örter förekommer på bättre jord, isynnerhet kalk- och skifferjord. Här gör entomologen sin bästa skörd och behöfver, om vädret är någotsånär gynnsamt, aldrig frukta för brist på material af *Diptera* och ichneumonider samt naturligtvis äfven, fastän i mindre mängd, en hel del andra insekter. Mest gifvande är undersökningen af den ståtliga *Angelica Archangelica's* gulgröna blomhufvuden, som på sensommaren utgöra det rikt dukade matbordet för fjällvärldens bevingade insekter.

De alpina ichneumoniderna äro ännu i det stora hela ganska litet bearbetade. Skandinaviens arter äro de bäst kända, tack vare arbeten af J. W. ZETTERSTEDT, A. E. HOLMGREN och C. G. THOMSON. De förra ha själfva berest Lappland och därifrån hemfört ett betydligt material, den senare samlade något i Jämtland, men beskref äfven en del honom tillsända former från Lappland. Emellertid gjordes deras flesta insamlingar inom barrskogsområdet, och i lokaluppgifterna saknas ofta närmare detaljer om fyndorten (gäller isynnerhet THOMSON), hvarför det är omöjligt att af litteraturen särskilja de alpina arterna från de boreala. En stor del äro visserligen gemensamma, men desto angelägnare hade det varit att alltid omtala fyndorternas botaniska karaktär. Från Alperna ha vi först i nyaste tid fått en utförlig redogörelse för ett områdes ichneumonidfauna, nämligen »Die Ichneumoniden Steiermarks» af G. STROBL (1900—1904). I detta arbete äro lokaluppgifterna vanligen goda. Spridda arter från andra delar af Alperna ha beskrifvits af A. FÖRSTER, J. KRIECHBAUMER och V. BERTHOUMIEU, af den sistnämnde äfven några arter från Kaukasus och Ural, men äfven för dessa författare gäller ofta anmärkningen om ofullständiga lokaluppgifter. Största delen af Europas, för att ej tala om andra världsdelars fjällområden, är sålunda i här behandlade afseende okänd. — Mitt eget material är uteslutande samladt i den alpina regionen, mest i björkzonen, ehuru i allmänhet nära trädgränsen. Mycket återstår ännu att bestämma däribland, ej få former synas vara nya, men de allmännare arterna äro identifierade,

så att en öfversikt af faunan kan lämnas. För några bestämningar har jag att tacka provinsialläkaren dr H. NORDENSTRÖM i Linköping.

För vår alpina ichneumonidfauna gäller som allmän regel, att den består af lågt stående former. Som fortsättningen kommer att visa, finnas alla de fem hufvudgrupperna representerade i morfologiskt mera indifferenta former. Ännu ett allmänt drag är den ringa kroppsstorleken, som relativt sällan öfverstiger 10 mm i längd. Orsakerna härtill kunna knappt vara andra än det kalla klimatet och den korta utvecklingstiden. Hvad den senare beträffar, må man ihågkomma, att den 9 månader långa vintern redan i sin början stelfryser alla öfvervintrande insekter, så att larver och puppor ligga absolut oförändrade ända till snöns afsmältning; först då är det dem möjligt att fortsätta utvecklingen.

Som ofvan nämndes finnas alla de fem Gravenhorstska hufvudgrupperna, af W. H. ASHMEAD (Classification of the Ichneumon flies, 1900.) uppfattade som underfamiljer, representerade i de lappska fjällen. Deras inbördes formrikedom torde bäst framträda i en mera detaljerad öfversikt, som tillika för kännaren ger den möjligast konkreta bilden af ifrågavarande fauna. Början göres då enligt bruket med underfam. *Ichneumoninæ*, som i de tropiska skogsområdena, särskildt Amerikas, är rikt och elegant representerad. Äfven de tempererade skogarna hysa en mångfald former, men på alpint område finnas blott få. Den största jag funnit, tillika den största alpina ichneumoniden, är *Ichneumon luteipes* WSM. (*Amblyteles alpestris* HGN); mitt enda exemplar, en hane, som fångades på Nuoljafjället vid Torneträsk, strax ofvan trädgränsen, är $15{,}_5$ mm. långt. Honan till denna sannolikt uteslutande alpina art (enligt BERTHOMIEU'S monografi funnen i Frankrike, Schweiz, Tyskland och Tyrolen) tror jag vara den från Dovre (Kongsvold, alltså i björkregionen) beskrifna *I. Nordenströmi* THN. Den minst sällsynta arten är *I. vulneratorius* ZETT., isynnerhet hanen. Jämte dessa har jag blott funnit ett par former af de små s. k. *Pneustici*. De flesta af HOLMGRENS och THOMSONS nordliga arter af denna underfamilj tillhöra tämligen säkert barrskogen.

Underfamiljen *Cryptinæ* uppträder med långt flera arter än den föregående och är i själfva verket näst tryphoniderna den artrikaste gruppen. Af de högre cryptinerna fann jag blott en art, *Cryptus infumatus* Thn, som ej var sällsynt vid Torneträsk, men för öfrigt är ganska vanlig i hela Sverige. Den från »Norrland» beskrifna *C. borealis* Thn är kanske äfven alpin, särskildt om den, som Holmgren (Ent. Tidskr. 1886) anser, är synonym med *C. obscuripes* Zett., beskrifven från norska Finnmarken, »*in inferalpinis*». Af lägre cryptider anträffas större former af släktena *Microcryptus, Cratocryptus* och *Stenocryptus*. Det första släktet företrädes af en hel rad arter, hvaribland jag funnit *M. lapponicus* Thn och *septentrionalis* Thn (äfven den senares obeskrifna hane) vara minst sällsynta. De kortvingade *Microcr.*-arterna (*Aptesis* Först.), kända äfven från Novaja Semlja, representeras i Sarjekfjällen af en troligen ny art, som togs helt bekvämt inuti tältet, springande på »väggen». Sl. *Cratocryptus* synes ej uppvisa några särskildt alpina former, men 4 af de nedifrån landet kända arterna äro ej sällsynta, nämligen *C. furcator* Grav., *leucopsis* Gr. (*ruficoxis* Thn), *anatorius* Gr. och *pleuralis* Thn; vanligast är *C. anatorius*. De utvecklas troligen hos träfrätande skalbaggslarver, ty en art har i Danmark kläckts ur barrved, och själf har jag dels i Sarjek (Rapadalen) sett ett par honor springa sökande omkring på björkstammar, dels vid Upsala denna vår sett hanar af ett par arter svärma kring trädstammar (*Salix fragilis*), där äfven en dag en hona fanns sittande. Samma lefnadssätt har förmodligen äfven *Stenocryptus nigriventris* Thn, den enda alpina arten, som dock sparsamt förekommer äfven nere i landet, men i fjällen är mycket allmän; hanar har jag märkvärdigt nog aldrig sett. Vid Murjeks järnvägsstation iakttogs på hösten en hona på en tallstam, sökande och vädrande med antennerna i barkspringorna. Småcryptinerna tillhöra släktena *Leptocryptus, Phygadeuon, Hemiteles, Pezomachus, Stilpnus* och *Atractodes*. *Leptocr. claviger* Tasch. företräder ensam sitt släkte i fjällen och är rätt sällsynt, men funnen både i Torne och Lule lappmarker. *Phygadeuon* har åtskilliga alpina arter, hvaraf *Ph. liogaster* Thn och *trichops* Thn äro vanligast,

den förra äfven tagen på pilhängen något ofvan trädgränsen. *Hemiteles* är likaledes ett ganska artrikt släkte, hvaraf dock ingen form synes vara särskildt allmän; jag har funnit bland annat *H. inimicus* GR., *nigriventris* THN, *rubripes* THN och *longulus* THN, de tre första med samma lefnadsvanor som *Cratocryptus*. *Pezomachus*-arterna lefva i bottenvegetationen; 3—4 arter äro hvad jag lyckats samla, bland dem troligen den öfverallt allmänna *P. agilis* GR. *Stilpnus* har gifvit ett par arter, den ena ny; *Atractodes* är ett formrikt släkte, hvars alpina arter dock väl behöfva en utredning. Allmänna äro 4 arter, *A. picipes* HGN (i Sarjekfjällen), *tenebricosus* (GR.) THN. (en större form än i Upland), *A.* (*Asyncrita*) *sp.* och en tydligen ej urskild art, som liknar den sista. Därtill kommer bland annat en märklig form från Sarjek, hvars hona har ben af samma grofva proportioner som de s. k. *Tryphonides prosopi* och därför vid hastigt påseende liknar en mindre *Exochus*. Högst af alla ichneumonider jag tagit går *Atr. picipes*, som ertappades i Kåtokjokks dalgång (Sarjek) c. 850 m. öfver hafvet, springande bland *Salix herbacea* i ett »snöläge». Ännu högre ha visserligen ichneumonider anträffats, isynnerhet på glaciärer, men då äro de drifna dit af vinden, under det att den nämnda *Atractodes* tydligen sökte efter tillfälle att lägga ägg; exemplaren voro nämligen alla honor.

Underfamiljen *Pimplinæ* är fåtaligt företrädd, men både art- och individrikare än ichneumoninerna. Mest gör sig släktet *Glypta* bemärkt. Arterna äro ej många, men en af dem, *G. ceratites* GR. (eller kanske HOLMGRÉNS *var. lapponica*), är mycket allmän, särdeles i hankönet. Öfriga släkten jag anträffat äro *Pimpla* (undersl. *Pimpla s. str., Epiurus* och *Delomerista* representerade), *Lampronota* och *Lissonota*. *Lampronota nigra* GR. är näst ofvannämnda *Glypta* den vanligaste arten, med starkt öfvervägande antal hanar. *Pimpla* (*Del.*) *mandibularis* GR. kommer därnäst. Af släktet *Lissonota* fångades endast en form, som stämmer väl med HOLMGRENS *L. gracilenta* och har den relativt längsta äggläggaren (drygt så lång som kroppen) i faunan. Gruppen *Xoridini* och öfriga större former med lång äggläggare tyckas fullkomligt saknas, ehuru flera arter äro funna i den lappska barrskogen.

Den fjärde underfamiljen, *Tryphoninæ*, som med skäl kan benämnas ett upplagsmagasin för osäkra former, har först genom THOMSONS utredningar i hans *Opuscula Entomologica* erhållit så pass stor stadga, att man något sånär efter deras naturliga släktskap kan fördela dithörande former. Som ofvan nämndes, är den på grund af sin nästan uteslutande parasitism hos växtsteklar den artrikaste ichneumonidgruppen i fjällen. Den är tillika den enda, där man träffar former med brokig färgteckning. Högst ibland dem synas *Metopiini* stå, hvilka tydligen äro ganska nära släkt med de egentliga pimplerna. Det är därför ej öfverraskande, att denna grupp synes sakna alpina representanter, fastän en närbesläktad form, *Tylocomnus scaber* GR. (*Chorinæus lapponicus* HGN) förekommer i det lappska barrskogsområdet. Fjällens tryphonidfauna börjar med gruppen *Exochini* (*Tryphonides prosopi* HGN *pro.p.*), som räknar ett fåtal former, hvaraf ingen är allmän. Närmast dem komma antagligen *Cteniscini* (sl. *Exenterus* HGN), som äro något mera formrika, men ej heller ha någon allmän art att uppvisa. Från mitt material kunna nämnas *Ctenisсus pictus* GR., en nära släkting till den söderut i trädgårdar allmänna *Ct. limbatus* HGN, *Ct. quadrinotatus* THN, *flavilabris* HGN, *præustus* HGN och *Diaborus lituratorius* L. De egentliga tryphoninerna (*trib. Tryphonina* THN) företrädas tämligen talrikt af släktena *Monoblastus, Polyblastus* och *Tryphon;* dessutom erhölls en enda hona af släktet *Erromenus.* Allmänna äro några *Polyblastus*-arter, nämligen *P. stenocentrus* HGN, *gilvipes* HGN (blott honor) och *mutabilis* HGN samt *Tryphon incestus* HGN. Bland mindre allmänna former må nämnas: *Monoblastus longigena* THN och *Polyblastus*-gruppen *Ctenacmus* THN; af den senare har jag funnit flera former, däribland *Ct. senilis* HGN, som har mellankroppen röd på undersidan hos honan, men ej hos hanen. Arten finns äfven söderut på låglandet, men synes liksom gruppen i sin helhet vara koncentrerad i fjällen.

De lägre tryphoninerna (*trib. Mesoleptina* THN) erbjuda en förvånande rikedom på arter, som uppträda i särdeles växlande färgdräkter. Af THOMSONS 8 hithörande grupper

fattas 4 i mitt material, men en af dessa (*Catoglyptides*) är troligen representerad; de 4 återstående (*Perilissides, Mesoleptides, Euryproctides* och *Mesoleiides*) bilda emellertid mesoleptinernas hufvudmassa ej blott i fjällen. Gruppen *Perilissides* omfattar på låglandet hufvudsakligen vår- och försommarformer och innehåller kanske äfven i fjällen dylika. Jag hade emellertid blott en vår (1903) tillfälle att söka dem och fann då inga, utan de få arterna i mitt material äro alla tagna på hösten. Blott en art var allmän, den rikt färgprydda *Eclytus ornatus* Hgn, hvaraf begge könen förekommo ungefär lika talrikt. Hufvudsläktet *Perilissus* anträffades ej, men däremot flera små arter af släktet *Lathrolestus*, i begge könen blott *L. pleuralis* Thn, af de öfriga enstaka hanar, däribland *L. macropygus* Hgn. — Mellan *Perilissides* och de i fjällen ej representerade paniscinerna står gruppen *Mesochorini*, hvaraf Lapplands alpina område hyser några arter. Bland de få former jag funnit är den mest anmärkningsvärda *Mesochorus* (*Astiphrommus*) *leucogrammus* Hgn, en vacker art, som till storlek och färg påminner om *Eclytus*. Hithörande arter äro liksom släktet *Pezomachus* bland cryptinerna i allmänhet dubbelparasiter. — Gruppen *Mesoleptides* är liksom de begge föregående fattig på arter. Från Torne lappmark har jag blott ett exemplar, från Sarjekfjällen däremot en mängd exemplar, fastän blott ett par arter. Alla tillhöra släktet *Hadrodactylus* och de allra flesta arten *H. vulnerator* Zett., som visade sig i Rapadalen otroligt allmänt. Båda könen voro ungefär jämnstarka och honorna företedde flera variationer i bakkroppens och bakbenens färg. Denna art är utan tvekan den allmännaste ichneumonid jag samlat i Lappland. Gruppen *Euryproctides* räknar bland sig de största alpina tryphoniderna och representeras i mitt material af flera släkten. Denna och följande grupp äro ännu tämligen osäkert ordnade, så att släktenas omfång i flera fall är mer eller mindre obestämdt. I framtiden kommer helt visst deras antal att betydligt förökas, om man också bortser från materialets utvidgning, ty de nuvarande släktena äro i vissa fall betydligt heterogena. Så är fallet med släktet *Notopygus*, af hvilket jag funnit ett par alpina arter, som af nyare författare med rätta ställas i

olika släkten. Främst af dem märkes *N. emarginatus* Hgn såväl genom sin storlek (intill 12 mm.) som genom sin förekomst. Den är nämligen ett karaktärsdjur för björkregionen och väcker genast uppmärksamhet där den, trögt rörande på sina hvitringade antenner, kraflar omkring på Angelicahufvudena. Vid första anblicken tar man djuret lätt för någon *Amblyteles*-art, ett släkte, som ej enligt min erfarenhet har någon alpin skandinavisk form, men honans märkvärdiga, rätt uppstående äggläggare upplyser snart om rätta förhållandet. Hanarna äro 4—5 gånger sällsyntare än honorna. Den andra alpina f. d. *Notopygus*-arten är den glänsande svarta *Erigloea resplendens* (Hgn) Kriechb., något mindre och smalare än föregående, men dock en af de största formerna. Af hufvudsläktet *Euryproctus* fann jag två arter, *E. alpinus* Hgn och *arbustorum* Hgn, begge med hanarnas antal öfverträffande honornas. På gränsen till nästa grupp står det Thomsonska, svagt begränsade släktet *Syndipnus* med åtskilliga fjällarter, ingen dock särskildt framträdande. Fjällens största ichneumonidgrupp är *Mesoleiides*, som innehåller en mängd sinsemellan mycket närstående former, stundom vackert färgprydda, hanarna mer än honorna. Artrikast är släktet *Mesoleius*, hvars för björkregionen mest karaktäristiska art torde vara *M. ruficollis* Hgn; hanen är egendomligt nog okänd. Öfvervägande nordliga äro arterna med både på öfver- och undersidan svart bakkropp, och har jag af dem funnit bland annat *M. spurius* Hgn, *caligatus* Grav. och *astutus* Hgn. Brokigare arter i mitt material äro *M. perturbatus* Hgn, *facetus* Hgn, *albopictus* Hgn, *aulicus* Gr. och *furax* Hgn. Vid Torneträsk erhölls allmänt *Lagarotus ustulatus* (Hgn) Thn (mest hanar), men i Sarjekfjällen kunde blott en enda hane anträffas. Af den längre söderut allmänna *Alexeter ruficornis* Gr. (el. *fallax* Hgn) insamlades 3 hanar vid Torneträsk. Släktet *Spudæus* uppträder med flera arter, men ingen är allmän; ett par andra släkten, *Trematopygus* och *Saotus*, ha i mitt material förblifvit orepresenterade, fastän jag är öfvertygad om, att åtminstone det förstnämnda har alpina arter. — Sist bland tryphoniderna må gruppen *Bassini* (*Tryphonides schizodonti* Hgn) omtalas. Dess arter parasitera på *Syrphus*-arter (sväfflugor

och äro genomgående små; färgen är ofta brokig. Af de alpina formerna är *Bassus annulatus* FBR. den enda allmänna, men flera arter af släktet *Homotropus* finnas äfven.

Underfamiljen *Ophioninæ* afslutar den häfdvunna GRAVENHORSTSKA indelningen af ichneumoniderna. De skandinaviska formerna indelas af THOMSON i 6 grupper, af hvilka de 4 första förefalla att saknas i fjällen; den fjärde, *Anomalina*, torde dock möjligen kunna påträffas i någon art. Femte gruppen *Cremastina* har på låglandet en del vackert tecknade former, men på alpint område finner man endast små, enformigt färgade *Porizon* och *Thersilochus*. Gruppen *Campoplegina*, som i sydligare delar af landet är en bland de artrikaste, träder i fjällen tillbaka för föregående grupp och representeras af arter tillhörande limneriernas släkten; någon äkta *Campoplex* har jag ej funnit, och HOLMGRENS *C. lapponicus* torde tillhöra barrskogen. — Den ursprungligaste gruppen af alla ichneumonider synes vara plectiscinernas, och jag placerar den därför i sista rummet såsom »less liable to create a disturbing element in the present arrangement» (ASHMEAD, Classif.). De visa släktskap med flera ofvan afhandlade grupper och å andra sidan, såsom THOMSON påpekat, äfven med braconiderna. Alla deras former äro små och de flesta dystert färgade. Såsom alpina har jag tagit några former af släktena *Adelognathus, Blapticus, Proclitus* och *Megastylus*. Följande arter kunna nämnas: *Ad. difformis* HGN, *Bl.* (*Entelechia*) *suspiciosus* FÖRST. (i bägge könen) och *Meg.* (*Dicolus*) *borealis* HGN. Till plectiscinerna sluta sig orthocentrerna nära, men pläga i allmänhet ställas närmast exochinerna, hvilka de likna i det utstående ansiktet. Deras egentliga tummelplats synes just vara det arktiskt-alpina området, där de utveckla en betydlig art- och framför allt individrikedom. Enligt THOMSON skola de parasitera på *Microlepidoptera* och till någon del på svampinsekter, och så förhåller sig väl saken söderut. I fjällen äro emellertid både de förra och de senare för fåtaliga för att kunna vara de enda värdarna åt dessa myriader af orthocentrer, som svärma åtminstone i björkregionen; jag förmodar därför, att flertalet alpina former parasitera hos smärre *Diptera*. De synas liksom *Exodontes* bland braconiderna

föredraga att lefva i undervegetationen på ängsmark. Belysande härför äro några håfningar, som företogos på en hufvudsakligen af *Aira cæspitosa* bevuxen, för längesedan öfvergifven ängslapp kallad »Karvenkeddi» i Rapadalen; bytet blef först och främst en hel värld af surrande flugor, men därnäst i ordningen kommo just de bägge nämnda grupperna, och i den obetydliga resten funnos en del små cryptiner samt några former, som antagligen mera tillfälligt varit i vägen för håfven. Bland allmänna alpina arter kunna nämnas *Orthocentrus protuberans* Grav., *O.* (*Picrostigeus*) *recticauda* Thn (*anomalus* Hgn), och former af undersläktet *Stenomacrus*, hvilket sistnämnda uppträder med den största individrikedomen. Sällsynta synas *O. stigmaticus* Hgn och *attenuatus* Hgn vara.

Enligt den nu gifna öfversikten kunde det nästan förefalla, som om Lapplands alpina ichneumonidfauna mindre utmärkte sig för några speciella former än för sådana, som redan förut äro kända nedifrån landet eller åtminstone från det boreala barrskogsområdet, men i fjällen ha förändrade frekvensförhållanden. En sådan slutsats är blott delvis berättigad, emedan den obestämda delen af mitt material torde innehålla en hel del sådana specialiteter. Ty såvidt jag vet ha tidigare entomologer som besökt Lappland blott i förbifarten samlat inom det alpina området, under det mina resor haft detta områdes undersökande till sitt särskildta mål.

EN SÄLLSYNT SKALBAGGE.

Calodera protensa Mannh. är förliden vår funnen vid Färjestaden på Öland af tandläkaren L. Haglund i Kalmar. Enligt Grills katalog är den förut blott anträffad i Skåne (Thomson) och i Finland (Sahlbg).

S. L.
